

Bratislavský vysokoletún oslávil desiate výročie uznania plemena

Ani sa tomu veriť nechce, že Bratislavský vysokoletún už odkrojil prvú desiatku od svojho uznania za samostatné plemeno. Stalo sa tak v Košiciach 22. a 23. 10. 2011. Jeho história je dokonale zmapovaná na rozdiel od historicky starších plemien a je v plnom znení zverejnená na klubovej stránke klubu chovateľov letúnov a tipplerov. Toto plemeno by nevzniklo nebyť členov klubu chovateľov letúnov a tipplerov z dvoch dôvodov.

Najprv bolo zamietnuté priradiť červenopásavé holuby ku plemenu Slovenský vysokoletún i keď s nimi boli sčasti vzhľadovo podobné. A tak Slovenský vysokoletún ostal doposiaľ iba v modropásavom ráze. A potom to boli zasa klubisti, ktorí nenechali osud výborne lietajúcich holubov červenoplavého rázu len tak. A keďže hlavným propagátorom ich chovu bol pravoverný Bratislavčan Peter Dobrucký, spolu s bratislavským patriotom Petrom Kubíkom, vyniesli na svet myšlienku, pomenovať tieto holuby hlavným mestom. Navyše vedeli z publikačných aktivít MVDr. Pavla Krajčího, tiež bývajúceho v Bratislave, že v minulosti takéto holuby tamojší chovatelia mali. Peter Dobrucký, žiaľ už nežijúci, nebol prvý kto tieto holuby choval. Vo výbornej letovej kvalite vlastnil červenoplavé holuby Alexander Kuchár z Trebatíc neďaleko Piešťan. A tak niekoľko holubov od prvotne vyslovenej myšlienky našlo domov aj v bratislavskom holubníku. Rovnako ako Alexander Kuchár aj Peter Dobrucký uprednostňoval selekciu na let. Fenotyp bol až druhoradý. Preto boli holuby rozdielne vo výzore, ale prvotriedne letúny. Nebolo výnimkou, že ráno pred odchodom do práce holuby vypustili a po príchode okolo štrnástej hodiny videli ich zosadnutie na strechu. Práve táto schopnosť zaujala viacerých záujemcov o ich chov. Aj preto, že videli potenciál slovenského plemena, ktoré mohlo konkurovať chýrnym budapeštianskym vysokoletúnom. Hoci sa chovy rozmáhali v podstate to bolo len pre vlastné uspokojenie túžby, pretože neuznané plemeno nemohlo oficiálne súťažiť podľa smerníc Klubu chovateľov letúnov a tipplerov a ani byť vystavované. Ak uvážime, že prvé jedince už mal priateľ Kuchár roku 1989, formovanie fenotypu z letovo prvotriednych holubov do uznania roku 2011 trvalo 22 rokov. Za to obdobie to boli stovky vyradených jedincov. A to už nezistíme ďalšie selekčné množstvo u občasných chovateľov. Keďže ich neorganizovaní chovatelia mali na potešenie z letu určite neriešili tvar hlavy a iné. K tomu dochádzalo až postupne po vzniku štandardu a jeho odsúhlasení klubom a ÚOK pre chov holubov SZCH. Ako to už býva, občas sa niekto nájde, aby nesúhlasil s predloženým štandardom. Vadil už samotný názov, pretože bratislavské vysokoletúny v minulosti neexistovali. I keď jeden z historických katalógov ich existenciu potvrdzuje. Existovala vraj krátkozobá forma. Či už bola či už nie dnes sa vie, že veľa holubov z Bratislavy dovezli priekupníci vtedajšej doby do Prahy a naopak do Bratislavy sa dostávali jedince z Viedne. Je logické, že sa tieto holuby prelínali a pri vlastnej tvorivosti chovateľov menili aj niektoré exteriérové znaky. A to vzbudzovalo túžbu vlastniť vlastné bratislavské plemeno. Možno by aj bolo uznané, ale toto všetko vedel aj prvotriedny holubiarsky odborník prof. Oskár Ferienc. Preto bol vo svojich knižných dielach veľmi opatrný, zvlášť v dobe, ktorú žil. Po jeho smrti táto myšlienka upadla do zabudnutia, keďže ju nemal kto presadiť. A možno by tak skončil aj Bratislavský vysokoletún, nebyť húževnatosti uprostred roka 2020 náhle zomrelého Petra Dobruckého. Nedal sa odradiť nikým a ničím. Spomínam si, že pred maďarským delegátom v EE povedal o novom slovenskom plemene. A pridal aj návrh štandardu. Zakrátko sa objavil problém. Také plemeno nemôžete mať, lebo sa šľachtí v Maďarsku! A bola to pravda.

No skupina maďarských chovateľov sa napokon nezhodla na smerovaní ich plemena, čo potom pomohlo slovenskému delegátovi presadiť plemeno do zoznamu EE. Táto turbulencia nás stála veľa

diplomatiekeho vyjednavania. Madarsky delegat suhlasil s podporenim nasho plemena ak vyšľachtíme pančušky (operené beháky) a dodržíme ďalšie dva odlišné znaky. Ale tie bolo treba zistiť. Čokoľvek sme povedali skupinke maďarských nadšencov odpoveď bola stále rovnaká. Ale to chceme aj my! Doteraz ma mrzia reakcie funkcionárov, vraj vymýšľame nové znaky. Pričom o zákulisnom vyjednavaní nevedeli vôbec nič. Pravdaže ani chovateľom to nebolo po chuti k ešte nestabilizovaným znakom pridávať ďalšie komplikácie. Všetci mali vidinu prvotriednych letúnov čo najjednoduchšieho exteriéru. A tých komplikácií bolo naozaj dosť už aj preto, že nebol dostatok červenoplavých holubov a tak sa vkrevňovali v znaku hlavy neštandardné slovenské vysokoletúny (viac či menej zaoblené temená). To prinášalo pomerne dosť modropásavých holubov alebo červenoplavých štiepiteľných na modrú. A pri slovenskej náture a neznalosti genetiky nebolo ďaleko k poznámkam čo ste mi to predali, ja modropásavé holuby nechcem chovať a podobne. Pričom štandard určoval dominantnú červenú pigmentáciu.

Zaujímavé, že táto niť sa tiahne s plemenom doteraz. Tu a tam sa dozvedám, ktorý chovateľ aké plemeno vkrevnil, čo by nebolo na ťarchu. Horšie dodržať potom tvrdé selekčné kritéria. A navyše v čase, kedy chovy redukujú dravce podstatne viac ako v minulosti. K tomu treba pripočítať starnúcu generáciu, ktorá chovala za každých podmienok a žiaľ aj úmrtnosť chovateľov, ktorých nemá kto nahradiť. A v poslednom rade menšie chovy. A to sa netýka len bratislavského vysokoletúna. Stabilných je niekoľko chovov v základnom červenoplavom pásavom ráze. Beluše zostávajú na okraji záujmu. Kuvičie hlasy tvrdili, že plemeno zakrátko zanikne. No dočkalo sa prvej desiatky.

Žiaľ, výročia sa už nedožil hlavný tvorca Peter Dobrucký a jeden člen uznávacej komisie Miroslav Nosál. Obidvaja zakrátko po sebe odišli do chovateľského neba.

Tam pod nebeskou oblohou by sme radi videli aj Bratislavské vysokoletúny vysoko a dlho lietať. Ich osud je v rukách tých, čo chodia po zemi a majú chuť a vôľu priložiť ruku k dielu. Tak ako nezabudnuteľný Peter Dobrucký, ktorému som v marci 2020 sľúbil článok na desiate výročie. Nikto netušil, že si ho neprečíta. Ale rozhodne jeho meno, ako aj stať o bratislavských vysokoletúnoch, nebude chýbať v rozpísanej autobiografii. Bude to navždy zaznamenané pre históriu.

Jozef Pepa Hrabal